

La colònia cardonina a Sabadell

per Jaume Busqué i Marcet

Bé diu, Miquel Carreras, en "Elements d'Història de Sabadell", referint-se al 1824, que les famílies forasteres no arribaven pas a formar la quinzena part de la població, però representaven cosa de seixanta pobles de Catalunya, els més llunyans dels quals eren de Figueres, a l'Empordà; Ceret, al Vallespir; Ger, Alp i Das, a la Cerdanya; la Seu, a l'Alt Urgell; Gerri, al Pallars Subirà; Tàrrega, al Baix Urgell; les Borges, a Les Garrigues; i Bràfim, al Camp de Tarragona. Però la part més important dels forasters procedia de la nostra comarca del Vallès i de certs pobles de les contrades properes, i encara, després, referint-se a la colònia més nodrida, situa en primer lloc Cardona, al Cardener, i després els procedents de la Conca de l'Anoia.

La Vila de Cardona, el 1714, fou l'últim baluard que defensà les llibertats de Catalunya. Després de la capitulació de Barcelona, va sucumbir davant les forces de Felip V. El 1812 el general Lacy, al final de la guerra del francès, entrà a la vila i manà destruir-ne una bona part incloent-hi l'hospital. I del 1821 al 1823 va sofrir de nou les conseqüències de la guerra dels Matiners. Era impossible que a mitjan segle XIX Cardona hagués pogut entrar a la normalitat, i això feia que famílies senceres emigrassin a d'altres indrets de Catalunya, per tal de trobar-hi la subsistència. Sabadell, per tant, fou una de les poblacions de més esperança per els cardonins.

Com llegim a la història hagiogràfica dels Sants Celdoni i Hermenter, aquests Sants de l'Església, nascuts a Lleó, soldats de la legió romana a Espanya, foren martiritzats a Calahorra, el 3 de març, probablement, de l'any 304, en la persecució de Deoclecià, i foren duts a l'església de la Vall de Sallers, bisbat de Solsona, però per disposició d'en Joan Ramon Folch I, Comte II, de Cardona, el dia 19, tercera dominica, d'octubre de 1399, les seves despulles foren traslladades a la vila de Cardona, segons consta en la "Relació de

REGALO D' UN PENÓ ALS SANTS MARTRIS DE CARDONA

A la Vila de Cardona, á catorce d' Octubre de 1899, ab motiu de celebrar-se lo quint centenari de la traslació de las reliquias dels Sants Martris Hermenter y Celdoni, desde Cellers á dita Vila, la colonia cardonina de Sabadell, com á penyora d' amor á la seva terra nadina y á sos patrons los Sants Martris y com á recort de ditas festas, fa ofrena d' un hermós penó costejat per medi de suscripció per las següents familias:

Penyas	Penyas
D. Pere Rovira, de la familia Cinea, duenyó de «Lo Camp de la Gaba» 200	Suma anterior. 260
D. Joan Serra, (Xarrieh) 5	D. Hermenter Calmet, (Tranquil) 2'50
D. ^{na} Teresa Garrosta. 5	» Hermenter Figols 2
D. Celdoni Serra 2	» Miquel Figols 3
» Joan Monell, (Llenn) 2	» Ramón Tort 4
» Joseph Cotina 2	» Narcís Nonell 5
» Magi Altés 2	» Ramón Tassias. 20
» Hermenter Monell, (Llenn). 0'50	D. ^{na} Antonia Garriga, (Bírol). 1
» Manel Forasté. 15	D. Joan Cameta 1
D. ^{na} Teresa Marbá 2	D. ^{na} Munda Quincarrona 1
D. Francisco Malé 1	D. Joan Vila, (Gelat). 2
» Cinto Tort 5	» Francisco Vila, (Gelat) 1'50
» Baldomero Llobet 3	» Ferrán Agut 1
» Domingo Colillas 4	» Eloy Llambés 1
» Tomás Garriga 2	D. ^{na} Isabel Albareda 10
D. ^{na} Josepha Llambés 5	D. Joan Pairató 1
» Maria Tort 0'50	D. ^{na} Esperansa Rovira 0'50
D. Bonaventura Prat 1	D. Ramón Tort Garriga 2
» Celdoni Prat 1	D. ^{na} Magdalena Arpa 2
D. ^{na} Tecla N. 0'50	D. Ramón Pintó 1
» Dolors Tort. 0'50	» Joseph N., (Forner) 2'50
» Angela Llambés 1	» Joseph Cinea, (Giralt) 1
Suma y segueix. 260	Mossen Joseph Cardona Agut 125
	TOTAL. 449

Tot siga per la major Gloria de Deu y honor dels Sants Martris de la Vila de Cardona.

LA COMISSIÓ.

"A l'Arxiu Històric de Sabadell hi ha un document (35x25) aportat per la Revista *Quadern*, de la Fundació Amics de les Arts i de les Lletres de Sabadell, per encàrrec del seu donant, el senyor Ramon Senserrich..."

com s'efectuà el trasllat des de Sallers a Cardona, de las Reliquias dels "Cossos Sants". (Capítol I, dels Miracles), de la qual és autor el P. Salvador Pons, Dominic. (Foli 31).

Ho llegim també en uns goigs que posseïm en el nostre arxiu particular, que si bé no són pas antics, puig daten del gener del 1973, i la seva edició és promoguda pel prior Daniel Ribera Sala, sí que contenen uns gravats, que com diu, "fidelment a la pròpia hagiografia i que trobem inscrits en una edició de Jolis, de 1961" i en el ma-

teix lloc fan menció a uns altres goigs editats per la "Eftampa de la Real y Pontificia Univerfitat" de Cervera, l'any 1778.

A l'Arxiu Històric de Sabadell hi ha un document (34x25) aportat per la Revista *Quadern*, de la Fundació Amics de les Arts i de les Lletres de Sabadell, per encàrrec del seu donant, el senyor Ramon Senserrich, el qual fa referència a la subscripció que feren els cardonins residents a Sabadell, per recollir un fons per dur un "Regalo d'un penó als Sants Martris de Cardona". Diu així: *A la Vila de Cardona, á catorce d'octubre de 1899, ab motiu de celebrarse lo quint centenari de la traslació de las reliquias dels Sants Martris Hermenter y Celdoni, desde Cellers á dita Vila, la colonia cardonina de Sabadell, com á penyora d'amor á la seva terra nadina y á sos patrons los Sants Martris y com á recort de ditas festas, fa ofrena d'un hermós penó costejat per medi de suscripció per las següents families.*

Dels cardonins residents a Sabadell, que figuren en aquesta llista, són 44, i l'import total que aportaren fou de 449 pessetes. Entre les persones que tingueren rellevància a la població, per les seves activitats, citarem només les que ens són més conegudes a la memòria:

Colillas, mestre, propietari de l'escola de "Cal Tatcher" que estava situada en el carrer de P. Joaquim Corominas; en la qual tants sabadellencs forjaren la seva educació i instrucció; Cinto Tort, industrial tèxtil que tenia la seva indústria i despatx al carrer de les Tres Creus; Esperança Rovira, que tenia un comerç de venda de plats i de ceràmica al carrer del Pedregar; Domingo Llobet, fundador de la camiseria "Germans Llobet", també al carrer del Pedregar; Manuel Foraster, que després fundaria el Bar La Lyonesa; Narcís Nonell, enginyer i pare de l'important industrial tèxtil que ocuparia càrrecs rellevants a Sabadell; Francesc Tasia, que posseïa un establiment de venda d'oli al major, en el carrer de Sant Pau; Josep Cinca, propietari del quiosc modernista que hi havia en els "Jardinets" i que fou enderrocat per a donar pas a l'actual urbanització, i, sobretot, mossèn Josep Cardona i Agut, el més gran i eminent orador sagrat i poeta de la seva època.

Goigs *per J.B.*

Nous Goigs a llaor del Sant Crist d'Igualada

El prop passat diumenge, dia 14 de maig, veieren la llum aquests goigs, originals del poeta sabadellenc Joan Arús i Colomer, que els va escriure per al certamen que es va celebrar a Igualada l'any 1929. Fins ara han estat inèdits. Se n'ha fet una edició (33x23.5) amb motiu del IV Centenari del Sant Crist d'Igualada. Hi ha posat música un altre sabadellenc, Mn. Albert Taulé i Viñas, i els ha exornat amb dibuixos Marcial Fernández i Subirana, amb un escrit de Jaume Busqué i Marçet que porta per títol "El Poeta Joan Arús".

Aquesta edició ha estat patrocinada pel Departament de Cultura del M.I. Ajuntament d'Igualada, la Comissió Organitzadora de les festes del Cinquantenari del Cor Parroquial de Santa Maria, d'Igualada i els Amics dels Goigs, de Sabadell. Han estat enllestits a les premses de Gràfiques Anoia S.A. el mes de maig de 1989.

Aquests goigs foren solemnement presentats en la data esmentada, en una vetllada cultural on Jaume Busqué, pronuncià una interessant conferència amb el nom "Elogi a la Poesia". Els rapsodes Maria Teresa Ratera i Castelltort i Manuel Mateu Vives, recitaren poesies de Joan Arús Colomer, i el Cor Parroquial de Santa Maria, sota la direcció de Maria del Rio i Monfort, interpretaren diversos cants.

L'acte fou presidit per l'Alcalde d'Igualada, Sr. Manuel Miserachs i Codina, acompanyat del Rv. Sr. Arxiprest i d'una representació de la "Fundació del Sant Crist d'Igualada".

Goigs a llaor de la Mare de Déu de Riusec

La Parròquia de la Puríssima Concepció de Sabadell, de la qual és rector Mn. Joan Nonell i Renom, ha editat uns "Goigs a llaor de la Mare de Déu de Riusec", amb motiu de la restauració del culte d'aquesta imatge, el dia 24 de maig de 1989, a la Capella de l'Acolliment.

Els goigs (33.5x23), de lletra anònima, han estat musicats expressament per a aquest acte, per Mn. Albert Taulé i Viñas, i exornats per Jaume Mercadé i Vergés. El retall d'història ha estat escrit per Jaume Busqué.

Aquesta edició coincideix amb el mil·lenari de la primera cita del topònim de Riusec; amb el 350è aniversari de la trobada de la imatge; i el centenari del trasllat de la imatge a la parròquia.

Els goigs han estat tirats a la impremta Agulló-Costa, Arts Gràfiques Sabadell, el mes de maig de 1989.

El Sant Crist d'Igualada

És una monografia històrica, escrita per Romuald M. Diaz i Carbonell, Monjo de Montserrat. És la segona edició. Compta amb pròlegs del bisbe emèrit de Vic, Dr. Ramon Masnou i Boixadé, i del bisbe titular, Dr. Josep Maria Guix i Ferreres. És una edició de 260 pàgines, amb abundants il·lustracions. Sis capítols: I. La Santa Imatge, II. La Capella, III. El Culte, IV. Protecció i Devoció, V. Romiatge, i VI. Literatura.

Informem als gogistes sabadellencs que l'obra conté la totalitat de goigs que s'han escrit en lloança del Sant Crist d'Igualada, i a la pàgina 208 es fa una cita de Joan Arús i Colomer, Poeta del Vallès.

L'obra ha estat editada pels Priors del Sant Crist i patrocinada per la Fundació del Sant Crist d'Igualada, amb motiu de la seva festa, el dimarts de Pasqua, 28 de març de 1989.

Goigs a llaor de Ntra. Sra. del Far

Goigs editats pels Amics dels Goigs - Sabadell, núm. 88 - en recordança de l'excursió del dia 7 de maig de 1989, en la qual visitaren: Vic, El Far, Santuari de la Salut, Olot, Besalú i Porqueres. Mides: 35.5x22.

VITRALLS E. ROIG
Especialitat en vidrieres emplomades,
gravats a l'àcid i pantalles tipus Tiffany.
Descompte especial als
subscriptors de Quadern

Sant Miquel, 79-int. - Sabadell -
Tel. 717 38 05